

Nijkerk *Natuurlijk*

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk Nummer 1 - 2022

Winter

ivn natuur
educatie
Nijkerk

**Instituut voor natuureducatie
Afdeling Nijkerk**

Postbus 1082, 3860 BB Nijkerk

Bestuur

Voorzitter	Maarten Oosterkamp	06-28 84 94 40 voorzitter@ivn-nijkerk.nl
Secretaris	Rien Loman	033-246 18 54 secretaris@ivn-nijkerk.nl
Penningmeester	Ellie Kroon	06-13 07 63 39 penningmeester@ivn-nijkerk.nl
Algemeen lid	Ruud Verhoef	06-50 74 38 18 kraam@ivn-nijkerk.nl

Colofon

Nijkerk Natuurlijk is een uitgave van IVN-afdeling Nijkerk. Kopij en reacties kunt u uiterlijk tot **18 februari 2022** sturen naar Janny Bosma, nn@ivn-nijkerk.nl; tel. 033 - 257 12 49 (tekst zo mogelijk in Word aanleveren en **afbeeldingen los** bijleveren als JPG of TIFF).

Redactie:

Egbert Woudenberg (coördinator)
Hilda Blom
Janny Bosma

Lay-out en productie:

Renea Grafisch, Nijkerk

Bezorging:

Bertine van den Berg
Hilda Blom
Tiny Meersma
Robin Nellestein
Marion Petrie
Anita de Raad
Jaap Schaap
Marinus van Tol
Bep Vink
Wil van Winkoop
Dinie Vos

Foto op de voorkant:

Het Pimpelmeesje, van Thea de Ruijter.
Een toelichting bij deze foto vindt u op pagina 10.

Nijkerk *Natuurlijk*

Jaargang 45; 2022 nr. 1 (Winter)

Kwartaalblad voor leden en donateurs van IVN Nijkerk.

De afdeling IVN Nijkerk is opgericht op 14 maart 1977.

Secretariaat: Raadhuisstraat 29, 3861 KP Nijkerk,
secretaris@ivn-nijkerk.nl

Banknummer: NL32RABO0347864759 t.n.v. IVN Nijkerk

Ledenadministratie: Herman van Dasselaar, ledenadministrateur@ivn-nijkerk.nl

Lidmaatschap: lid € 24,00, donateur € 16,00, huisgenootlid € 11,00,
jeugd lid € 7,50 en cadeaulid € 15,00 per jaar

Website: www.ivn.nl/afdeling/nijkerk

Inhoudsopgave

Mededeling vanuit het bestuur	4
Wie zijn de Nijkerkse IVN-ers? <i>Kennismaken met... Eliza van der Velde</i>	4
Impressie IVN Groene Cursus	6
Welke zoogdieren komen er voor in een Nijkerkse tuin?	7
Herfst- en Winterwandelen met IVN	9
Het pimpelmeesje - <i>bij de voorpagina</i>	10
Voor de kleintjes: Eind goed, al goed	12
Nieuwjaarsreceptie / Vooraankondiging Algemene Ledenvergadering	13
Wildplukken in de herfst	14
Waarom dieren wijzer zijn dan mensen	15
Fotoverslag Landelijke Natuurwerkdag	18
Condensstrepen	20
Boomfeestdag 2021 in de wijk Corlaer - Bomen maken Gezond!	21
Wintertijd	22
Vrijwilligersdag	23
Paddenstoelenuitje Nimmerdor	24
De hoogstambrigade	27
De biologische klok in de 24-uurs economie	28
RES, Regionale Energie Strategie Food Valley, gemeente Nijkerk	31
Nacht van de Nacht	32
Werkgroepen	35

IVN is een landelijke organisatie die mensen lokaal bij de natuur betreft. Meer dan 20.000 ervaren vrijwilligers organiseren jaarlijks met veel passie en kennis talloze excursies, cursussen, wandelingen en tentoonstellingen. Zo komen veel mensen in contact met de natuur. En dat is nodig, want IVN is ervan overtuigd dat kennis van natuur, milieu en landschap de betrokkenheid vergroot. Door uw lidmaatschap ondersteunt u IVN Nijkerk.

Mededeling vanuit het bestuur

De huidige corona-situatie brengt helaas nieuwe maatregelen met zich mee. Vanuit het bestuur vinden wij het belangrijk om zoveel mogelijk de activiteiten van IVN, binnen de grenzen van de maatregelen, door te laten gaan. Dat betekent dat de coördinatoren van activiteiten in overleg met de deelnemers treden om afspraken daar over te maken. Dat kan bijvoorbeeld leiden tot afspraken over het beperken van het aantal deelnemers, het houden van 1,5 meter afstand, het dragen van een mondkapje of het doen van een zelftest van tevoren. Omdat we niet weten hoe de maatregelen zich de komende tijd verder ontwikkelen, sommen wij hier de maatregelen niet op en verwijzen we u verder naar de website van het RIVM en naar de coördinatoren van de activiteiten en werkgroepen.

*Hartelijke groet,
Maarten Oosterkamp, voorzitter*

Wie zijn de Nijkerkse IVN-ers?

Kennismaken met...

Eliza van der Velde

Eliza en ik treffen elkaar via een videocall. Moderne tijden hè. Daar is Eliza mee opgegroeid. Sinds een half jaar is ze de beheerder van de Instagram-pagina van IVN Nijkerk. Daarmee bereikt ze een gestaag groeiende groep geïnteresseerden, die anders misschien niet zo snel met IVN in contact zouden komen.

Eliza woont sinds ongeveer 5 jaar in Nijkerk. Door toeval. Na een woningloting kwam ze hier terecht. Ze vindt Nijkerk een fijne stad. Hiervoor woonde ze in Leiden. Daar was erg weinig groen in de wijk waar ze woonde. Oorspronkelijk komt Eliza van het platteland. Haar

vader nam haar mee wandelen en bergbeklimmen. Eliza's moeder is biologe. Die hield zich veel bezig met plantjes en schimmels. In de groene omgeving van Almelo werd ze door haar ouders regelmatig naar buiten gestuurd om uren later weer binnen te komen. Daar had ze niet altijd zin in, maar het vormde blijkbaar wel de basis voor een nauwe band met de natuur.

Voor haar opleiding tot leraar Duits heeft Eliza in Utrecht en Leiden gewoond. Ze geeft nu les aan de bovenbouwleerlingen HAVO/VWO aan het Oosterlicht College in Nieuwegein. Drukke baan, dus is bezig zijn met en in de natuur een welkome afleiding.

Na haar studententijd begon de natuur weer te kriebelen. Eliza

heeft 'als hobby' de opleiding kruidengeneeskunde gedaan. Daar heeft ze veel van geleerd: onder meer zelf thee maken, cosmetica maken, kruidenzout maken en natuurlijk koken. Eliza is nu ook bezig met wild plukken (eerst kruiden, later ook paddenstoelen), om thuis al het zelfgeplukte materiaal te verwerken in siroopjes, likeur of in hele maaltijden. Aan het begin van de covid-pandemie is ze met de doorwandegroep van IVN in contact gekomen. Eliza is altijd veel onder de mensen, dus vindt ze het leuk om samen te wandelen en de natuur te bewonderen. Inmiddels is ze ook aangesloten bij de werkgroep 'Natuurlijk proeven' (Eliza's inbreng: paddenstoelensoep van kastanje-boleten).

Nijkerk Nieuws heeft bij haar thuis op zeshoog een video gemaakt over de moestuin op haar balkon, waar ze dit jaar onder andere sla, aubergines, tomaten en eetbare bloemen heeft gekweekt. Met de video wilde ze laten zien wat je zelfs op zeshoog met natuur kan doen.

Zo komen we op het onderwerp fotografie en video. Instagram bevat vooral beeldmateriaal. Mensen scrollen door de foto's en filmpjes. Jongeren op Instagram bekijken vooral korte video's, zogenoemde reels, van maximaal een minuut. Die reels gaat Eliza nu ook meer voor de IVN-pagina maken. De reel van de paarden in de Stille Kern, die ze eerder dit jaar maakte, is heel goed bekeken. Eliza hoopt stilletjes dat de meer informatieve video's over natuur goed bekeken gaan worden. Omdat Eliza de Instagram-pagina van IVN naast haar werk erbij doet, heeft ze niet altijd de tijd of de gelegenheid om zelf video's te maken. Dus daarom doet ze een oproep aan de lezers van Nijkerk Natuurlijk: heb je foto's of video's van IVN-activiteiten of misschien van je wandeling in de omgeving? Stuur ze op zodat Eliza het materiaal op Instagram kan delen en haar volgers kunnen zien wat we allemaal doen.

Maarten Oosterkamp, voorzitter

IMPRESSIE IVN GROENE CURSUS

Woensdag 17 november jl. is de eerste IVN Groene Cursus met de deelnemers en enkele docenten afgesloten. Twaalf mensen hadden zich hiervoor aangemeld en aan alle twaalf werd door de voorzitter van het IVN, Maarten Oosterkamp, het certificaat uitgereikt.

De cursus bestond uit 5 lessen met een excursie over uiteenlopende onderwerpen, die de natuur en het landschap van Nijkerk en omgeving behandelde.

Gerrie van den Brink sprak beeldend over zoogdieren en vooral over de bronst van het edelhert en het damhert. De excursie ging naar het Aardhuis, een erg leuke plek, maar helaas lieten de edelherten zich nauwelijks zien.

De paddenstoelen werden door Lucie Wessel en Menno Boomsluiters uitgebreid besproken, met een excursie naar Staverden. Helaas waren er niet al te veel paddenstoelen te zien maar het was toch een leuke ochtend!

Rien Loman nam ons mee met een aanstekelijk verhaal over de planten en bomen, met een excursie naar het stadspark "De Bogen". Het goot van de regen maar niemand liet zich daar door tegenhouden. Een ieder ging nat maar voldaan naar huis.

Hennie Sohl was aan de beurt met een grondig en enthousiast verhaal over geologie. Hoe komt het dat het landschap rond Nijkerk er uitziet zoals het is? Dit is onder meer op te maken uit de grondboringen die in de Arkemheense polder en op Slichtenhorst werden gedaan.

De onderwerpen werden afgerond met een enthousiast verhaal van Marjan Voortman over kringlopen en ecologie. Vooral het kringloopspel maakte goed duidelijk dat de natuur niet zonder bladluis, lieveheersbeestje, libel of muis, zelfs niet zonder de buizerd of de wolf kan. Vooral het enthousiasme van de deelnemers, dat elke avond groter werd, was voor de organisatoren (Arjan, Ruud en Rien) en de Volksuniversiteit Nijkerk erg leuk om te ervaren.

Het doel van de cursus om mensen kennis te laten maken met de natuur in hun omgeving en hen daar enthousiast voor te maken, is meer dan geslaagd. Volgend jaar weer!

Rien Loman

Deze vrucht zijn we tegengekomen op de groene cursus. Ook ik (Rien) weet nog niet waar dit een vrucht van is. Wie weet het? Oplossingen aanleveren bij info@ivn-nijkerk.nl. Er wacht een leuk kadootje voor degene die het weet. (Bij meerdere goede oplossingen wordt er door de voorzitter geloot. Onder toezicht van het bestuur).

Welke zoogdieren komen er voor in een Nijkerkse tuin?

Veerle Haak, derdejaars student biologie aan de universiteit van Wageningen, is bezig met een onderzoek hiernaar. In de krant, de Stad Nijkerk, stond op 17 november een artikel over haar onderzoek. Ook bij ons heeft ze in de achtertuin een camera geplaatst. (Wij waren één van de eersten die ons aanmeldden voor dit onderzoek.) De camera's zijn heel bijzonder: ze werken met infrarood licht. Hiervan heeft Veerle er bijna vijftig in Nijkerkse tuinen geplaatst. Eén zo'n camera kost 600 euro, de batterij en de fotokaart niet meegerekend. Reken maar uit hoeveel dat onderzoek kost. Gelukkig, de universiteit heeft dit betaald. De camera reageert dus op infrarood licht en maakt snel tien foto's achter elkaar als er een warmbloedig wezen in het beeld van de groothoek verschijnt. Een mens ziet dit licht niet, de meeste dieren wel. De camera is geluidloos. De camera heeft drie weken in onze tuin gestaan, op een paar meter afstand van de vijver. Op anderhalve meter van de camera was een blikje sardientjes laag bij de grond aan een paaltje bevestigd. In dat blikje had Veerle met een klein spijkertje twee gaatjes geprikt. Op het fotokaartje stonden na drie weken tienduizenden foto's; er kunnen meer dan dertigduizend foto's op zo'n kaart.

Welke zoogdieren kwamen in onze tuin voor?

Toen Veerle Haak de spullen op kwam halen heeft ze op haar computer

meteen de resultaten laten zien. Grappig: het zoogdier dat het meest in de tuin voorkwam was ikzelf. Alleen mijn schoeisel (ik moet mijn schoenen vaker poetsen) en het onderste deel van mijn broek stond een paar honderd maal op de foto.

Egels

De egels kwamen iedere nacht, maar dat wist ik al. Ze worden namelijk iedere dag gevoerd. Het waren egels van verschillende grootte. In het voorjaar hadden we een keer vijf egels tegelijk in de tuin. Dat is bijzonder want het zijn dieren die geen soortgenoten in hun territorium dulden. Daarom zien we, als het donker wordt, slechts één egel. Aan het formaat kunnen we zien dat er meerdere op de pinda's afkomen. We vroegen ons af hoe het kwam dat we nooit jonge egels zagen, egels ter grootte van een gehaktbal. Waarschijnlijk hebben we het raadsel opgelost; jonge egels kunnen de ongepelde pinda's niet openbreken. Daarom voeren we nu pindakaas en gepelde pinda's en nu zien we bijna iedere avond een egel die waarschijnlijk in het voorjaar geboren is.

Half blind

Veerle Haak ontdekte dat een egel, die onze tuin regelmatig bezocht, blind was aan één oog. Op de zwart-wit foto's zijn de ogen als twee witte bolletjes te zien en bij die egel was er maar één wit bolletje te zien.

Eekhoortjes

Eekhoortjes kwamen natuurlijk niet op de lucht van de sardientjes af. Ze zochten naar noten. Alleen overdag kwamen ze in beeld, dat is logisch want het zijn dagdieren.

De omgeving van mijn huis bestaat uit een soort parklandschap, een geschikt biotoop voor eekhoorns. Ze hebben in de hoge coniferen hun nesten en er is volop voedsel te vinden in de vorm van eikels en hazelnoten. Mensen vinden eekhoortjes leuk. Ze worden door bijna iedereen in onze buurt gevoerd. Het is dus logisch dat ze redelijk vaak in beeld kwamen.

Katten

Ik had gedacht dat er vooral veel katten op de lucht van de vis af zouden komen. Er waren jaren dat ze een plaag vormden in onze buurt. Ik heb ze met jonge eekhoorns zien sullen, met waterhoentjes, spitsmuizen en veldmuizen. Zeven soorten katten kwamen er toen in onze tuin voor. In de drie weken van het onderzoek kwamen er maar twee katten regelmatig 's nachts in onze tuin. Ze waren te herkennen aan de tekening. Dat er maar twee katten waren is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat de muizenstand in onze tuin dramatisch gedaald is. Een paar jaar geleden krioelde het ervan: ik ving soms in één nacht vier muizen in een doorloopval.

Ratten

Ik had het al wel gedacht: op de lucht van vis komen ratten af. En dat klopte. Op de foto leken het enorme beesten, zo groot als een kat, maar dat kwam doordat ze vlak voor de lens paradeerden.

En verder

Er kwamen ook vogels in beeld, die zijn namelijk ook warmbloedig. Er komen iedere dag veel vogels in onze tuin maar slechts een paar soorten: vooral veel mussen, koolmezen, pimpelmezen, merels, heggenmussen, gaaien, eksters en houtduiven. Ze worden consequent het hele jaar door gevoerd.

De conclusie

Ik had gehoopt dat er een bunzing in beeld zou verschijnen maar dat is niet gebeurd. In de composthoop heeft jaren geleden een bunzing met twee jongen gezeten. Ik heb er een paar keer één in de tuin gezien.

Maar nee, geen bunzing, geen wezel, geen hermelijn, geen steenmarter of een ander zoogdier. Toch weet ik zeker dat het biotoop achter ons huis geschikt is voor al deze zoogdieren. Ik ga ook een infrarood camera kopen en zet die achter het huis op plekken waarvan ik denk dat ze daar zitten.

Leendert de Boer.

HERFST- EN WINTER- WANDELEN MET IVN

De IVN-zomerwandelingen liggen alweer een paar maanden achter ons. Om de donderdagavond werd er een prachtige wandeling uitgezet en de opkomst per avond zat steeds tussen de 10 en 20 mensen.

Veelal erg mooie stukjes en ja.. soms ook een saaiere route werd er bewandeld. Maar de gezelligheid, het sociale contact en het genieten van de natuur maakte elke avond tot een succes. Petra die overall wat van af weet en zoveel over de raarste natuurdingen kan vertellen onderweg, Rien die van de natuur echt zo mogelijk nog meer weet, Hans als wandelexpert en Ruud als achterblijver/prikker. En soms een gedicht van Maarten onderweg.

En na afloop de meest mooie foto's van o.a. de dames E, I en A.

Dat was echt elke keer weer een genot.

In de herfst probeerden we ochtendwandelingen te doen maar het slechtere weer en

corona zaten aardig in de weg. Echter, op zondagmorgen 14 november lukte het om met een deel van de wandelgroep weer een prachtige wandeling te maken nabij Nijkerk. Dit keer een deel van het Erkemeder Pad. Vlak over de brug, bij de Boeren Pitstop, begonnen we op die mooie zondagmorgen.

Het "pad" was onverhard en ging dwars over grasvelden en door bossen. En dat het daarvoor geregend had, hebben we gemerkt. Een deel van het gezelschap was zo slim om laarzen aan te doen maar een ander deel had wandelschoenen aan. En er zijn wandelschoenen en wandelschoenen. En sommige wandelschoenen zijn niet waterdicht hè?! Dus die van mij stonden een week lang in de garage na te drogen.

Maar het natuurstukje daar vlak over de brug (net niet Stille Kern, net geen Horsterwold) is zo mooi, stil en aangenaam. Onderweg kon Rien natuurlijk weer veel vertellen over het landschap. Hij ontdekte de "boslianen" en liet ons de pracht daarvan zien.

En we kwamen nog een tweetal reeën tegen... wat wil een mens nog meer.

We dachten dat het ongeveer 7 km was, maar sommige stappentellers of strava's kwamen verrassend genoeg tot 10 km.

Na afloop gingen we nog wat koffie drinken bij het huisje van de Boeren Pitstop (waar je overigens heerlijke verse rauwe melk kan tanken voor 1 euro de liter) en we genoten van de zelf meegebrachte koeken.

Zie ook www.boerenpitstop.nl. Leuke producten kan je daar kopen en het is educatief voor de (klein)kinderen. Zo dichtbij en zo leuk.

Nog even een mededeling: mocht het meezitten, medio december 2021 staat er nog een prachtige IVN Kerst Glühwein wandeling op het programma. Dus houd de aankondigingen op de site of op de wandel app groep in de gaten.

En... ben je nog geen (gratis) lid van de wandel app groep IVN Nijkerk, meld je dan nog even aan bij Ruud (06 50743818) . Dan kunnen we je toevoegen en ben je als eerste steeds op de hoogte. Want ook voor sommige wandelingen kan straks gelden: vol is vol.

Ruud Verhoef

Het pimpelmeesje - bij de voorpagina

Het pimpelmeesje is net iets kleiner dan het koolmeesje. Herkenbaar aan de zwarte streep door de ogen, het blauwe kapje op z'n kop en de witte wangen. Net als het koolmeesje is het pimpelmeesje een bosvogeltje. Het pimpelmeesje is in staat om zich aan

de omstandigheden aan te passen. Daarom vinden we pimpelmeesjes ook in de tuin.

Zieke pimpelmeesjes

Het gaat nu goed met het pimpelmeesje. In 2020 was dat toch

een ander geval. In het voorjaar, toen wij met corona te maken kregen, ging onder de pimpelmezen ook een ziekte rond. Zieke pimpelmeesjes gedroegen zich apathisch en waren suf. Er werden meer dode pimpelmeesjes gemeld dan normaal het geval was. Uit onderzoek bleek dat er sprake was van een longontsteking. De oorzaak bleek een bacterie te zijn, waar vooral de kleine meesjes, zoals de pimpelmeesjes, last van hadden. Op dit moment zijn de pimpelmeesjes gelukkig weer in opmars.

Mannetje of vrouwtje?

Voor ons mensen is het lastig te zien of een pimpelmeesje een mannetje of een vrouwtje is. Het verschil zit hem onder andere in de kleur van het blauw op het kopje. Dat is bij het mannetje feller en helderder dan bij het vrouwtje. Ook is de zwarte streep in de nek en door de ogen net iets breder. Pimpelmeesjes kunnen dat veel beter zien dan wij. Dat komt omdat het mannetje ultraviolet in de kruin heeft. Ultraviolet is voor ons mensen bijna niet waar te nemen. Maar pimpelmeesjes kunnen dat goed zien. Zo herkent een vrouwtje pimpelmees haar man.

Hoe overleeft een pimpelmeesje de winter?

Pimpelmeesjes zijn bijna allemaal standvogels. Een hele kleine groep trekt wel verder naar het zuiden in het najaar. Pimpelmeesjes zijn vindingrijk in het vinden van voedsel. Als het heel koud is zoeken ze hun nesten op. Daar zitten ze goed beschermt tegen de kou. Het heeft ook een voordeel voor het vinden van voedsel. Voor insecten is zo'n nest ook een fijne plek. Dat is voor het pimpelmeesje een mooi voordeel. Voor het insect wat minder....

Wij kunnen pimpelmeesjes ook helpen om de winter door te komen. Zorg voor vetbollen (wel uit het netje halen) en voor pinda's. Ook eten pimpelmeesjes zaden en zonnebloempitten. De pimpelmeesjes zijn ook gek op vogelpindakaas. Geef ze wel de echte vogelpindakaas en niet de pindakaas die wij eten. Deze bevat voor vogels te veel zout en dat is slecht voor vogels waaronder de pimpelmees.

Het pimpelmeesje is een leuk en erg beweeglijk vogeltje, met een gewicht van niet meer dan 10 gram. Een vogeltje waar we ook deze winter weer volop van kunnen genieten.

Thea de Ruijter

EIND GOED, AL GOED

In de tuin, naast de tuindeur, onder het afdak van het grote, witte huis staat een tafeltje. Een oud krakkemikkig tafeltje dat eigenlijk naar de vuilnis moet. Maar zoals dat wel vaker gaat: het kwam er maar niet van. Het tafeltje bleef staan waar het stond. Soms stond er een plant op, of een potje met stekken, een gieter, een leeg bierglas. Het was een rommeltafeltje. In de herfst lagen er eikels en kastanjes op, paddenstoelen, een pluk mos of een mandje met bladeren in allerlei prachtige kleuren. Maar de herfst ging voorbij, het werd winter en het tafeltje raakte leger en leger. Toen kreeg de man met de witte baard opeens een goed idee.

“Als ik nou eens dat oude aquarium van zolder haal”, dacht hij. “Dan doe ik daar wat stro in en wat zaagsel en dan vang ik een paar muizen, gewoon voor de gezelligheid”.

De man met de baard werd al helemaal blij van het idee en liep naar de zolder om het aquarium naar beneden te sjouwen. Toen ging hij zijn schuur in om te kijken of hij nog ergens een doorloopval had staan. Dat is een val met een ingang en een uitgang. Als je de pech hebt dat je een muis, een konijn of een ander zoogdier bent, en je hebt nog grotere pech dat je reuzenhonger hebt en in de val terecht komt, dan kom je er altijd weer levend uit. En zo hoort het ook.

En gelukkig, de man vond na veel gerommel en getrommel een doorloopval, die hij een mensenleeftijd geleden achter een kast had gemikt. Bingo! Nu was het een kwestie van een lekker hapje verzinnen, bijvoorbeeld etensrestjes, kattenvoer, stukjes appel, oud brood en nog meer van die heerlijke dingen die het leven van een muis aangenaam maken. De val werd vakkundig opgesteld en nu maar wachten, geduld hebben en je verheugen op de eerste domoor die zich laat vangen.

En ja hoor. Nog diezelfde nacht had hij beet. En toen er eenmaal een muis over de dam was, volgden er meer en meer, zoals dat gaat bij muizen. De man kon zijn geluk niet op. Het hele zootje werd in het aquarium gedumpt, er werd een tuinstoel voor gezet en de pret kon beginnen. Wat een gezelligheid!

De muizen hadden het op hun beurt reuze naar hun zin, het was een gezellige club. Ze lieten zich het voer goed smaken, ze speelden verstoppertje met elkaar, lagen te rollebollen en groeiden als kool. Het werd maart en de dagen werden langer. Uiteindelijk werd het 27 maart, de verjaardag van de man. De wekker ging en de man rekte zich geeuwend uit. Zuchtend klom hij uit bed en deed zijn ochtendjas aan en zijn pantoffels. “Van harte gefeliciteerd, lieverd”, klonk het vanuit de badkamer. De vrouw kwam naar buiten en gaf haar man een dikke pakkerd. Samen liepen ze naar beneden.

“Zo, en nu je cadeau”, sprak de vrouw. “Kom jij maar eens mee”. Het echtpaar daalde de trap af en de vrouw pakte de sleutel van de tuindeur van het haakje. Ze opende de deur en stapte naar buiten. “Nou?” zei ze vrolijk. “Wat vind je ervan?” en ze wees naar het oude aquarium. “Hier ligt je verjaardagscadeau”. “Wat bedoel je, schat”, mompelde de man die nog niet helemaal wakker was. Hij zette zijn bril er maar eens bij op, want die had hij nu wel nodig. En toen zag hij het! In de glazen bak lagen wel tien kleine muisjes in een holletje te slapen, dicht tegen hun moeder aan, pas geboren, met de oogjes nog dicht.

Roze en kaal en nog kleiner dan een garnaal. Dat was nog eens een cadeau! Vader en moeder muis hadden niet stil gezeten.

De jarige en zijn vrouw gingen aan de koffie en ze aten er een taartje bij en.... ze verzonnen voor alle nieuwe muisjes een mooie naam, zoals Wriemeltje, Kaalkontje, Kraaloogje.... enzovoort. Weet jij er ook een paar?

Anneke Thuring

Nieuwjaarsreceptie

Zaterdagmiddag 15 januari a.s. is de nieuwjaarsreceptie van IVN Nijkerk. Aanvangstijd/inloop om 14.00 uur. Locatie: Scoutinggebouw Nijkerk (Bunschoterweg 29b).

Aangezien wij nog niet weten wat de mogelijkheden zijn qua corona maatregelen van de overheid, kunnen wij nog geen definitief programma geven. Maar jullie kunnen er weer op vertrouwen dat, als het door kan gaan, het gezellig, warm en natuurlijk heel leuk wordt!.

Voor meer informatie kun je even contact opnemen met Maarten Oosterkamp of met mij of met iemand anders van het bestuur.

Ruud Verhoef

Vooraankondiging Algemene Leden- vergadering

De 45e Algemene Ledenvergadering van IVN Nijkerk zal worden gehouden op **dinsdag 22 maart a.s.** van 19.30 tot 22.00 uur in de Bibliotheek in Nijkerk.

Wilt u deze datum alvast in uw agenda zetten?

Rien Loman
Secretaris IVN Nijkerk

Wildplukken in de herfst

Iedere eerste zaterdag van de maand komt de werkgroep Natuurlijk Proeven bij elkaar. Deze maand was de eer aan Petra en mij om de inhoud te verzorgen. Het stond al vast dat we sleedoorntlikeur (sloe gin) zouden maken, maar daar wilden we nog wat bij koken zodat we een lunch zouden hebben. Wat zou het worden? Meidoorn, Japanse kweeappeltjes of toch tamme kastanje? Ik besloot een flink stuk te gaan wandelen en eens te zien wat er allemaal nog te oogsten was.

In het Putterbos zag ik voornamelijk paddenstoelen. Toen ik net een bijzonder fraaie porseleinzwam aan het bewonderen was liepen er twee mensen voorbij, waarvan één me erg bekend voorkwam... Het was Ellie! Samen liepen we een stuk verder en bewonderden de verschillende paddenstoelen die we tegen kwamen en dachten we na over wat we met de werkgroep konden eten. Iets met dennennaalden? Of toch klaverzuring? Zo kwamen er nog meer ideeën bij. Ik besloot nog een stuk verder te lopen naar een beschutte plek dieper in het bos, waar ik wat tamme kastanjes wist te staan. Er staan hier drie van deze prachtige bomen tussen de grafheuvels. In de voorgaande jaren lagen er immens veel kastanjes, maar dit jaar lag er bijna niets en wat er lag bestond voornamelijk uit huls. Terwijl ik daar gebukt stond, hoorde ik achter mij geproest. Of was het meer een briesen? Ik draaide me om en keek naar de met varens overgroeide grafheuvels. Ik zag niets. Toch weer dat geluid. Een laag soort gegrom? Tussen de varens was de aarde flink omgewoeld. Ik was duidelijk niet alleen en de boodschap van de onbekende tegenover mij was duidelijk: laat de kastanjes met rust! En ach, wij mensen kunnen inderdaad best zonder.

Uiteindelijk was het zaterdagochtend. De hele week had ik al foto's voorbij zien komen van prachtige cantharellen, rodekoolzwammetjes en eekhoorntjesbrood. En zo stapte ik in de auto, haalde Petra op en samen plukten we wat kastanje boleten, om toch maar bij het kastanje-thema te blijven..

We hebben uiteindelijk een heerlijke soep gegeten. Wat aardappelen en uien erbij, wat kruiden, even laten pruttelen, en smullen maar. De sloe gin staat nog te trekken en zal precies op tijd klaar zijn voor de kerst. Wat boffen we toch met al dat heerlijk wat de natuur ons te bieden heeft!

Eliza van der Velde

WAAROM DIEREN WIJZER ZIJN DAN MENSEN

Aan mij (geen mens, maar de koning van het dierenrijk, Leon Leonardus is mijn naam) is gevraagd een artikel te schrijven voor het IVN in Nijkerk. Dat verheugt me zeer. Is me nog nooit gevraagd en van deze kans maak ik graag gebruik. Met mij kun je namelijk lezen en schrijven, zoals dat met alle dieren het geval is. Ik heb mijn hele leven al een artikel willen schrijven over de rol die de mens speelt op deze wereld. Deze kans laat ik niet voorbij gaan. Hier komt de titel van mijn betoog:

Een mens hoort niet thuis op deze wereld, hij is daar een anomalie

We (ik spreek namens alle dieren) vallen maar meteen met de deur in huis, pardon hol, een mens past niet in deze wereld omdat, en let nu heel goed op, want dat is wetenschappelijk bewezen, omdat hij verstand heeft. Onthoud dat dus goed: de mens heeft verstand en dat is zijn grootste handicap. Dat verstand lijkt fantastisch want daarmee kun je het hele universum begrijpen. De mens kan reizen naar de maan en Mars, kortom de mens beheerst niet alleen de wereld maar exploreert ook de ruimte om zijn wereld.

Ontevreden

De mens is niet tevreden met zijn bestaan, zoals een dier dat is.

De mens wil zijn leven regelen. Bij ziekte of andere gebreken raadpleegt hij hulpverleners zoals artsen, sociologen, psychologen, psychiaters, fysiotherapeuten: noem maar op. Bij ons, dieren, geen hulp of medicijnen: wij nemen het leven zoals het is, dus geen artsen, medicijnen of ziekenhuizen. We hebben geen psychische nood ook al is de tegenslag nog zo groot. Zonder te klagen ondergaan we ons lot.

Wij dieren gebruiken alleen wat de natuur voortbrengt, wat voor de hand (pardon poot) ligt om in leven te blijven. We leven bij de dag. Soms leggen we voorraden aan voor de winter maar dat is alles. In de geschiedenis van het dierenrijk, en dat zijn honderden miljoenen jaren, is het nog nooit voorgekomen dat dieren bossen verwoestten en oceanen, lucht en bodem vervuilden.

De mens haalt alles uit de aarde wat hij maar gebruiken kan om zijn leven gerieflijker te maken. Dat zijn vooral de fossiele brandstoffen. Er waren tientallen miljoenen jaren nodig om olie, gas en steenkool te vormen en die stoffen worden, om energie te verkrijgen, in tweehonderd jaar weer de lucht in geblazen. Dat is omdat hij niet tevreden is met zijn manier van voortbewegen: hij wil zich sneller over het land, in de lucht en over het water voortbewegen en daarvoor heeft hij de energie uit die stoffen nodig. Nu die fossiele voorraden opraken,

probeert de mens de energie voor al zijn behoeften door middel van de zon of de warmte van het grondwater te verkrijgen. Daarvoor heeft hij weer allerlei ingewikkelde apparatuur nodig. En daarvoor zijn weer allerlei stoffen nodig, waaronder zeer zeldzame, die hij uit de aarde haalt. Ook die voorraden raken op den duur op en zo wordt de aarde uitgeput maar ook vervuild. Wij dieren zijn daar de dupe van.

Wij dieren gebruiken alleen de energie die het voedsel ons oplevert en sommige van onze soortgenoten gaan in de zon liggen om op te warmen en dat is eigenlijk alles.

Mensen hebben bijna altijd ruzie en wij nooit

De geschiedenis van mensen wordt vooral gedomineerd doordat ze ruzie maken. Antropologen hebben vastgesteld dat vanaf het allereerste begin van het ontstaan van de mensheid ze elkaar bevochten. Ja, wij dieren hebben wel eens ruzie maar dat is nooit op grote schaal. Als er ruzie is gaat dat meestal om een vrouwtje, om voedsel of om een stukje grond. Wij hebben, zo lang het dierenrijk bestaat, nog nooit soortgenoten op grote schaal uitgeroeid. De enige diersoort, die wel eens soortgenoten ombrengt, dat zijn de chimpansees. Volgens ons is dat omdat ze dicht bij de mensensoort staan. Wij dieren vinden dat de ruzie die mensen op grote schaal maken hun allerergste eigenschap is. Ook wat

dit betreft hebben wij dieren een veel meer hoogstaande moraal en ethiek dan mensen. Wij dieren leven over het algemeen in harmonie met elkaar en met onze omgeving.

De mens niet: de mensheid is zo hoog gespecialiseerd dat aanpassing aan de natuur niet meer mogelijk lijkt.

En ik, als koning van het dierenrijk, zie de toekomst voor de mensheid zeer somber in.

De moraal

Natuurlijk zijn de mensen van het IVN van Nijkerk niet verantwoordelijk voor al deze ellende. Toch kunnen zij een gebaar maken. Bijvoorbeeld om niet meer per vliegtuig te reizen, de auto zo min mogelijk gebruiken, zoveel mogelijk materiaal hergebruiken, zoals kleding, schoeisel en hout. Het regenwater opslaan en gebruiken, zoveel mogelijk diervriendelijk tuinieren en compost-hopen aanleggen en ga zo maar door. En dat is allemaal in ons voordeel.

Tenslotte wil ik afsluiten met een beroemd gezegde en dat is: Kijk naar de mieren en andere dieren en wordt wijs.

*Leon Leonardus,
koning van het dierenrijk*

Heiweg 34
3794 MP De Glind
Tel: 06-23769164
www.gertdavelaar.nl
info@gertdavelaar.nl

Welkom bij Albert Heijn Nijkerk.

Openingstijden:

maandag t/m zaterdag 07.00 - 22.00 uur
zondag 08.00 - 22.00 uur

Dat is het *lekkere* van...
Albert Heijn Van den Tweel

Frieswijkstraat 72 - Nijkerk

ivn natuur
educatie

Fotoverslag Landelijke Natuurwerkdag

door Sandra Plette

Sinds een paar jaar gaan we op de Landelijke Natuurwerkdag samen met de werkgroepen van Appel en van Gerven en Hell aan de slag op een locatie in de buurt van Nijkerk. Dit jaar was dat op de hei langs de Akkerweg, op het landgoed Appel. Een jaar of 5,6 geleden zijn we hier ook geweest, en hoewel het opschot van den en berk aardig onder controle is, stonden er toch heel veel kleine dennetjes en berkjes. Een klus voor veel handen dus!

De wethouder opende de ochtend, met een boeiend en betrokken verhaal over de ontwikkelingen in dit gebied, de samenwerking tussen landbouw en natuur, het balanceren om alle belangen in dit gebied goed af te stemmen. Op het landgoed wordt meer en meer terrein extensief gebruikt of zelfs weer teruggebracht tot natuur. Ook op het terrein waar we aan de slag gingen was het beheer aangepast, en door afgraven vernat. Laarzen waren dus ontontbeerlijk!

De wethouder spreekt.

Na deze opening verspreidde de groep (een kleine 30 vrijwilligers) zich over het veld. Ook de jongste deelnemers gingen onvermoeid de hele ochtend door. Kanjers!

Aan de slag op een nat heideveld.

Goed bezig!

De zoekkaart.

Lunch.

SLG had voor iedere deelnemer een zoekkaart als bedankje. Die kaarten zijn al tijdens de ochtend gebruikt, om goed te herkennen wat er allemaal te zien was in het veld. Vooral de paddenstoelen, die ze met het spiegelgltje van Rten ook aan de onderkant van de hoed goed konden bekijken, zijn uitgebreid bestudeerd. Omdat het zo nat was, zijn er geen strobelen neergelegd als zitplek tijdens de lunch. Een deel van de groep was daar goed op voorbereid ...

Na de lunch voor wie wilde een excursie, de rest heeft het laatste stuk van de hei ook vrij gemaakt van dennejtes.

Excursie.

Condenssstrepen

Deze foto is begin november in Nijkerk genomen. De witte strepen bevatten waterdamp. Veel mensen weten niet dat waterdamp het grootste broeikasgas is. Het luchtruim boven Nederland heeft zoveel vliegbewegingen dat we op ieder moment van de dag een paar vrachtvliegtuigen of passagiersvliegtuigen kunnen spotten. Vaak gaat de blauwe lucht boven ons hoofd verborgen achter de uitwaaijende condensstrepen.

In de condensstrepen bevindt zich fijnstof. Toen er op een gegeven moment vanwege corona weinig vliegtuigen in de lucht waren, kon men vaak horen dat het zonlicht zo fel was. Een verklaring zou kunnen zijn dat zich in de atmosfeer minder fijnstof bevond vanwege de verminderde hoeveelheid vliegbewegingen. Natuurlijk komt er ook veel koolstofdioxide vrij, die zich als een deken over ons land uitstrekt.

De luchtvaart is van groot belang voor de economie. Waarschijnlijk is het hieraan te wijten dat het onderzoek naar de schade, die het vliegverkeer aan het klimaat aanbrengt, heel laat op gang gekomen is.

Het vrachtvervoer over de wereldzeeën kost misschien nog wel meer fossiele brandstof dan het vliegverkeer. Vliegtuigen en zeeschepen kunnen niet zonder fossiele brandstoffen.

Het is daarom af te raden om goederen uit verre landen hier naar toe te laten komen, of om reizen naar verre landen te maken als dat niet strikt noodzakelijk is.

Leendert de Boer

BOOMFEESTDAG 2021

IN DE WIJK CORLAER – BOMEN MAKEN GEZOND!

Op 10 november is de Nationale Boomfeestdag op heel veel plaatsen in Nederland gevierd. Het thema van de Boomfeestdag dit jaar is: Bomen maken gezond! IVN Nijkerk organiseerde op deze feestelijke dag een speciaal evenement in Nijkerk.

Jong geleerd, oud gedaan

Kinderen uit groep 7 van de Ichtusschool hebben planten, struiken, heesters en een boom geplant in diverse groenstroken van de straat Bakboord in de wijk Corlaer. Derdeklassers van het Aeres College en medewerkers van de groenvoorziening van Gemeente Nijkerk hebben hierbij geholpen. Wethouder Nadia Aboyaakoub vertelde hoe belangrijk groen is voor mensen en plantte samen met een paar kinderen de boom op de rotonde. De bomen en struiken zijn geleverd door de Gemeente Nijkerk. Medewerkers van de gemeente maakten de grond plantklaar. Na afloop van de werkzaamheden hebben Tine Meersma en Dide Douma van IVN Nijkerk wat te drinken en te eten verzorgd voor de kinderen.

Veel redenen om te vergroenen

Groen is het afgelopen jaar, tijdens de beperkingen voor zowel

volwassenen als voor kinderen, belangrijk(er) geworden. Het wordt meer gewaardeerd. Verder levert het groen een enorme bijdrage aan de gezondheid. In een groene (school) omgeving bewegen kinderen meer. Ze ontwikkelen betere motorische vaardigheden en laten meer divers en creatief spel zien. In vergelijking met een 'rode' (school)omgeving zorgt het voor minder stress en voelen de kinderen zich lekkerder. Daarnaast concentreren ze zich beter en voelen ze zich energiekeer. Ook voor docenten is het fijn om les te geven in een groene omgeving. Zij hebben hierdoor een betere weerbaarheid tegen stress, herstellen sneller van stress en vermoeidheid. Genoeg redenen dus om de speel- en leeromgeving van kinderen te vergroenen!

Maarten Oosterkamp

Wintertijd

Winter met een Elfstedentocht wordt door velen, vooral schaatsliefhebbers, gezien en ervaren als het summum van een echte winter. Het moet vriezen dat het kraakt en alle plassen, meren, vaarten en kanalen moeten stijf bevroren zijn. Of dat voor de niet-schaatsers en de dieren in het wild nou zo aantrekkelijk is, valt te bezien. Zeker voor veel dieren betekent dat een stille dood. Vissen stikken bij gebrek aan zuurstof als hun leefwereld door een ijskorst hermetisch wordt afgesloten.

Een witte Kerst is een ander geval. Daar zit een religieus aspect aan met gezelligheid en sfeer. Ook daar valt op af te dingen. Witte sneeuw wordt bruine troep in de straten. Glijpartijen voor de kinderen met veel plezier en uitglijders door ouderen die in het ziekenhuis belanden. Ook voor de dieren is het geen pretje: terwijl de mensen zich tegoed doen aan overvloedige maaltijden – vaak met dieren die daarvoor gedood moesten worden - kunnen zij met moeite hun kostje bij elkaar scharrelen – of net niet.

De wintertijd wordt dus geheel verschillend ervaren. De Kleine IJstijd (van 1430 tot ongeveer 1850) met veel winters waarin alle grote rivieren dicht lagen, hebben we allang achter ons gelaten. Het is nu de Tijd van de Opwarming. Een tijd van overvloedig hemelwater en meer zomerse hittegolven dan voorheen. Toen was het 1 à 2 graden kouder dan nu terwijl we nu naar 1 à 2 graden opwarming gaan.

Toch is ook de tegenwoordige wintertijd voor veel dieren zo aantrekkelijk.

Het is maar net of je er warm bijligt of dat je kleumend in een hol zit of zelfs dat niet. Je zult maar haas zijn. Een open leger hebben als schuilplaats en zwanger over kale akkers huppen. En dan ook nog eens de kans lopen dat een jager-jagerman je in het vizier krijgt...

Dat moeilijke seizoen kun je maar beter 'ontlopen' zoals de egels en de vleermuizen die een winterslaap houden. Je kunt natuurlijk als de slimme das je gedeisd houden door zo'n beetje de hele winter in je onderaardse burcht te blijven en erg rustig aan te doen. Maar natuurlijk zijn onze gevederde vrienden nog slimmer. Tientallen miljoenen vogels trekken vanaf de herfst honderden en vaak duizenden kilometers over de aardbol. In de Nijkerkse polder Arkemheen krijgen we bezoekers uit Scandinavië en Siberië: vooral ganzen en eenden die de barre koude in het noorden ontvluchten. Gedurende de winter vetten zij hier op, om in het voorjaar terug te gaan om thuis te broeden en jongen groot te brengen – tot het weer winter wordt. Ondertussen zijn de meeste zangvogels, denk aan tjiftjaf, fitis en zanglijster die bij ons broeden, in de herfst vertrokken naar het warme zuiden, tot aan Midden-Afrika toe. Ook de weidevogels grutto en tureluur hebben de wieden genomen. Soorten als de kievit die denken hier maar steeds te kunnen overwinteren, vertrekken fluks als de vorst invalt en de harde grond hen te machtig wordt om er nog wat voedsel uit te peuren.

Denkend aan de winter komt de kleur

wit naar boven - hoewel wit geen kleur is - witte sneeuw, wit ijs en witte rijp. De tegenstelling met de andere seizoenen is groot. Iedereen heeft van de herfstkleuren kunnen genieten. Dit jaar bleven de verkleurende bladeren lang hangen. Het was genieten van de vele tinten van groen naar geel en van oranje naar rood. Totdat alle bladeren op de grond gebruind hun rustplaats vonden. Rust, dat is het kernwoord in de winter voor de bomen, struiken en bloemen. Hoewel die rust is betrekkelijk. Eerder dan wij denken

voelen de bomen het voorjaar komen. Midden in de winter zijn de knoppen voor de nieuwe twijgen en bladeren al te zien. Dat gaat langzaam, in 'het tempo der seizoenen', maar het is ontegenzegglijk waar te nemen. Als dan de temperatuur en de hoeveelheid licht voldoende is, barsten alle knoppen open. Naar dat voorjaar kijken ook wij uit. We worden daarbij door de bomen geholpen met voortekenen.

Arie van den Berg

Vrijwilligersdag

De vrijwilligersdag, de dag waarop de actieve vrijwilligers van IVN Nijkerk/Putten elk jaar in de watten gelegd worden, kon eindelijk doorgaan en het weer werkte ook nog mee. Net die dag bleven de buien weg.

Een kleine 40-tal vrijwilligers spoedde zich naar Ede waar het IVN aldaar een ochtendwandeling op de Wekeromse zandverstuiving had geregeld en een middagwandeling langs de Renkumse sprengen. De start met koffie en gebak (gesponsord) was bij 't Schuurtje in De Valk, Lunteren. Wat ontdekten we veel in een gebied voor ons onbekend en toch zo dicht bij huis.

Terwijl Egbert, Janny en Nel niet in staat waren mee te lopen hebben ze zich zeer verdienstelijk gemaakt en voor ons een heerlijke lunch in het Nivon huis in het bos bij Renkum bereid. Met dank aan de sponsor AH, de heer Van der Tweel, voor de broodjes en aan Nel voor de overheerlijke courgettesoep. Lida Boomsma kreeg tijdens de lunch nog een speldje voor haar 25 jarig lidmaatschap.

Het was een geslaagde dag waarop het bestuur en de actieve vrijwilligers elkaar na afloop nog veel te vertellen hadden onder het genot van een hapje en een drankje. Veel dank aan onze actieve fotowerkgroepleden, want we houden er een mooi fotoverslag aan over. Wij kijken alweer uit naar de volgende vrijwilligersdag in 2022.

Ruud Verhoef

Kabouterbos.

Het is alweer het derde jaar dat wij, de Fotowerkgroep, in november ons paddenstoelenuitje hebben. Helaas waren dit jaar de paddenstoelen een maand te vroeg uit de grond geschoten door het vochtige weer.

Platte tonderzwam.

Het was een prachtige dag met een fijn zonnetje. De groep telde ongeveer 10 man. Ruud van Veenschoten had weer een voorronde voor ons gelopen om de paddenstoelen te inventariseren.

Porseleinzwam.

Paddenstoelenuitje Nimmerdor

Helaas was in de maand november alles al bijna weg. Gelukkig waren er nog paddenstoelen zoals elvenbankjes, de tonderzwam, de porseleinzwam en hele kleine paddenstoeltjes en zwammetjes te vinden. We hebben ook weer de zeldzame stekelkammetjeszwam gezien. Die werd door de lichtstralen van de zon, die door de bomen scheen, mooi belicht.

Het was dit keer anders. We hebben meer kleine microscopische zwammetjes en schimmels gefotografeerd. Helaas was mijn camera al snel leeg en ik had mijn reserve batterij thuis laten liggen. Geen pech, want ook met een telefoon kan je leuke foto's maken.

Stekelkammetjeszwam.

Het was weer een leerzame ochtend en we zijn weer heel wat kennis rijker.

Met dank aan Ruud van Veenschoten.

Petra Heidinger

BOUW
BULDERWEG *hoveniersbedrijf*

Hoveniers Aanleg

Hoveniers Onderhoud

Boomtechniek

Schoolpleinen

Flora en Fauna

Bouw Bulderweg Hoveniersbedrijf
Duifhuis 34
3862 JG Nijkerk

Tel: 033 245 41 86
Mobiel: 06 53 302 663

FF SOLUTIONS

*oplossingen flora & fauna
binnen het wettelijke kader*

Onderdeel van:
R.I.-Buitenbouw B.V.

www.ri-buitenbouw.nl

Je kunt overal tanken maar sparen voor IVN Nijkerk doe je alléén bij

Bij iedere liter brandstof wordt 2 cent gereserveerd
voor de natuurvereniging IVN.
GEWOON DOEN

MOS bv

verenigingsmanagement,
secretariaat, financiële
administratie,
communicatie en advies

www.mos-net.nl

MOS Select bv

werving en selectie,
detachering,
uitzenden

www.mosselekt.nl

MOS Events bv

evenementen,
congressen, workshops

www.mosevents.nl

Postbus 1058 - 3860 BB Nijkerk - Tel: 033 - 247 34 00
E: mos@mos-net.nl - W: www.mos-net.nl

Sanitair
Alle merken kranen
Onderdelen voor kranen
Gashaarden
Elektra
PVC afvoer
Badkameraccessoires
Dakbedekkingsmaterialen

Voor bedrijven en particulieren
Openingsdagen en overige
informatie vindt u op:
www.van-dasselaar.nl

Ohmstraat 1, 3861 NB Nijkerk
(033) 245 14 72

De hoogstambrigade

Boomgaarden zijn zeer nuttig voor veel insecten en vlinders, voor vogels waaronder de steenuil en voor de zoogdieren die er hun beschutting, voedsel en schuilplaats vinden.

Zo ontmoeten wij iedere keer weer bijzondere gasten, soms een steenuil of een groene specht. Een boomgaard is een fijne plek om de jaargetijden te ervaren en om te genieten.

Ieder jaar weer de spanning "wat zou er aan komen?". Ook gezellig, een appel of enkele pruimen plukken is een leuke handeling.

Naast hoogstam, halfstam en laagstambomen zijn er nog andere vormen van fruitbomen, denk hierbij aan leibomen en miniatuur fruitbomen.

De hoogstambrigade doet zeer nuttig werk. Zij onderhouden diverse boomgaarden en vrijstaande fruitbomen in de omgeving. Ook onderhoudt de werkgroep een groot deel van de fruitbomen die de gemeente Nijkerk de afgelopen jaren geplant heeft.

Zij adviseren eigenaren van bomen en boomgaarden of mensen die een boomgaard willen opzetten.

Ook kunnen geïnteresseerden meelopen om zo zichzelf de kennis van het snoeien eigen te maken.

Wij hebben samen met de hoogstambrigade Barneveld een eigen kar met gereedschap (ladders, stokzagen en snoeizagen, handschoenen en helmen). We hebben nog een 3-tal werkochtenden gepland en wel op 15 januari, 12 februari en 5 maart.

Lijkt het je leuk om ook kennis op te doen over het snoeien en planten van fruitbomen meld je dan aan via hoogstambrigade@ivn-nijkerk.nl

Rien Loman

De biologische klok in de 24-uurs economie

Eind oktober is de klok weer teruggezet naar wintertijd. Uurtje langer slapen, vroeger donker, eerder licht en later naar bed. De een went er sneller aan dan de ander.

Zomertijd werd tijdens WOI en WOII ingevoerd door de Duitse bezetters om het gas- en steenkoolverbruik, nodig voor verlichting (gas- en later gloeilampen), te verminderen (de oorlog was duur) en in 1946 weer afgeschaft.

In het "Algemeen Handelsblad" van 8 augustus 1916 kwam men al tot de conclusie dat het gasverbruik eerder was toegenomen dan afgenomen. De energierekening van een groeiende bevolking, die per hoofd steeds meer energie vroeg, was ingewikkeld.

De oliecrisis van 1973 leidde tot energiebesparende maatregelen, waaronder opnieuw de invoering van de zomertijd, waardoor men langer kon profiteren van het daglicht. Spanje begon hiermee in 1974, en Frankrijk volgde in 1976. Italië had al sinds 1966 zomertijd.

Vooraf Spanje loopt enorm uit de pas met de natuurlijke zonnestand. Liggend op dezelfde breedtegraad als het UK en Ierland heeft ze toch een standaardtijd die daarop 1 uur voor loopt (GMT+1) en in zomertijd zelfs 2 uur!

De Greenwich Mean Time +1 dateert nog uit de tijd van dictator Franco, die in 1942 uit solidariteit met Duitsland de standaardtijd 1 uur vooruitschoof.

Nederland sloot aan omdat afwijkende tijden lastig zijn voor de Europese handel (het SER, dat advies uitbracht over invoering van de zomertijd in ons land, stelde in 1968 al dat verlichting slechts 1% van het totale energieverbruik bedroeg; in tegenstelling tot wat velen beweren is de motivatie in Nederland dus nooit energiebesparing geweest). Het is tegenwoordig wel duidelijk geworden dat de invoering van zomertijd ook in andere landen nooit tot een energiebesparing heeft geleid.

Onze 24-uurs economie trekt zich er sowieso weinig van aan. In alle vroegte zijn de

snelwegen al overvol, fabrieken draaien 24 uur per dag en 7 dagen in de week, werkplekken hebben 2 monitoren, die of aan of standby staan, en thuis zijn onze vele elektronische apparaten en gadgets ook 24 uur actief of standby. Het aandeel energie in huishoudens bedraagt daardoor 13-14% en lichtenergie slechts 0,4% van het totale energieverbruik (cijfers 2000-2019).

Onder deskundigen klinken al langer geluiden over afschaffing van de zomertijd. Het zou verstrend werken op ons bioritme en daardoor gezondheidsproblemen veroorzaken (in Duitsland zijn de kosten daarvoor geschat op € 60 miljard per jaar).

Een studie van de University of Michigan (VS) liet zien dat, gecorrigeerd op seizoensinvloeden, op maandag na ingang van de zomertijd 24% meer hartaanvallen werden gemeld en op dinsdag na ingang van de wintertijd 21% minder.

Ook in de politiek is hier al jaren discussie over. Maar afschaffing van de zomertijd is een ingewikkeld proces, en zo anders dan vroeger is de hele maatschappij doorweven met computersystemen die tijdsafhankelijk zijn.

Computers, internet, auto's, treinen, vliegtuigen tot aan nucleaire en defensiesystemen aan toe bevatten tijdgestuurde onderdelen die automatisch op het juiste moment op zomertijd overgaan. Afwijkingen kunnen leiden tot storing met vervelende en soms gevaarlijke gevolgen. Even snel aanpassen is er niet bij.

Daar had de politiek niet zo snel aan gedacht. Waar de politiek ook niet aan dacht is dat het belangrijk is om de zomertijd af te schaffen, en dus niet de wintertijd, en dat ook binnen de gehele EU te doen.

EU-Voorzitter Juncker (2018) dacht zomertijd voor geheel de EU als standaardtijd in te voeren naar aanleiding van een enquête die achteraf voor driekwart bleek ingevuld te zijn door Duitsers. In Duitsland komt de zon tot 30 min. eerder op dan in Nederland, waardoor tijdverschuiving minder impact heeft en bovendien klinkt 'zomertijd' lekker zonnig.

Bedenk hoe dat in Nederland zou uitpakken, zomertijd, ook in de winter. In de maanden december en januari komt de zon dan pas op rond 09.30/09.45 uur. Onderzoek van RIVM in 2019 wijst uit dat wintertijd als standaardtijd beter voor de gezondheid is, die tijd sluit beter aan bij de zonnestand. Het lichaam herbergt namelijk honderden processen die veranderen onder invloed van licht en donker.

Al lang voordat je 's ochtends wakker wordt bereidt ons lichaam zich voor op de naderende dag. Bloeddruk en temperatuur gaan omhoog en verschillende hormoonspiegels, zoals die van cortisol, stijgen.

Cortisol bereidt je voor om langere tijd te kunnen presteren, het verhoogt je hartslag en stofwisseling waardoor er een hongergevoel ontstaat. Zuurstof wordt sneller rondgepompt door je lichaam. De bloedsuikerspiegel gaat omhoog en de suikeropname in je spieren wordt verhoogd. Biochemisch ben je in de ochtend letterlijk een ander mens dan in de avond.

Cafeïne in koffie en cola heeft een soortgelijk effect, vandaar dat een defecte koffieautomaat op het werk een hoop irritatie geeft. Overigens, mensen die vooral op het werk veel koffie drinken hebben in het weekend meer kans op hoofdpijn (afkickverschijnselen).

Al deze processen worden in gang gezet door de biologische klok of nucleus suprachiasmaticus, een klompje van zo'n 20.000 zenuwcellen. Ze synchroniseert met het licht/donker ritme en zetelt daarom op de kruising van de oogzenuwen, diep in de hersenen. Overigens, niet alleen de mens, ook de meeste planten en dieren hebben cellen die een 24-uurs ritme regelen. Deze klok past zich aan aan de daglengte. Een aantal voorbeelden van processen die bij planten geregeld worden door de interne klok: zaadkieming, lengtegroei, fotosynthese, hormoonproductie, activiteit van enzymen, openen en sluiten van huidmondjes, opengaan van bloemen en afscheiding van geuren. Zelfs expressie van erfelijke informatie heeft een ritme!

Experimenten met ééncelligen, planten,

fruitvliegjes, muizen en mensen, laten zien dat zelfs zonder licht, of bij constant licht een 24-uurs ritme blijft bestaan!

Dit zogeheten circadiaanse ritme is bij avondmensen iets langer dan 24 uur, waardoor ze moeite hebben met vroeg opstaan. Ongeveer 20-30% van de mensen is een uitgesproken avondmens. Zij gaan na middernacht slapen, staan het liefst op na 9 uur of later. En gaan liever 's avonds dan 's ochtends sporten. Nog eens 20-30% van de bevolking bestaat uit ochtendmensen. Zij staan rond 6 uur op en sporten het liefst in de ochtend. En ongeveer de helft van de mensen zit daartussenin.

Ook de winterslaap bij zoogdieren wordt in gang gezet door de biologische klok.

Kenmerkend voor slaap is veel slow wave activity in de hersenen, meetbaar met EEG-scan. Maar het vreemde bij dieren in winterslaap is dat ze tijdens de 'waakperiodes' juist een hogere slow wave activity vertonen dan als ze 'slapen'. Als ze wakker zijn slapen ze dus, en als ze slapen zijn ze eigenlijk een vreemd soort wakker. Daarom noemen wetenschappers het liever geen winterslaap, maar torpor (verlamming/bewegingloosheid): een sterk verlaagde lichaamstemperatuur, hartslag, ademhaling, hersenactiviteit en stofwisseling. En de waakperiodes noemen ze 'arousals'.

De ene winterslaap is overigens de andere niet. Bijvoorbeeld beren gaan in maandenlange ononderbroken winterrust, de stofwisseling gaat op een lager pitje, maar ze zijn nog wel makkelijk 'wakker' te krijgen. Hun lichaamstemperatuur daalt namelijk niet onder de 28°C door hun dikke vacht en opgebouwde vetlaag.

Grondeekhoorns gaan gedurende 5½ maand in een torpor van zo'n 8 dagen (hun lichaamstemperatuur daalt tot tegen het vriespunt) afgewisseld met een arousal van 1 dag, waarbij ze in 1-2 uur weer volledig opwarmen tot 37°C en een normale hartslag en ademhaling hebben.

En Siberische hamsters kennen een dagelijkse afwisseling van torpor en opwarming, wat je ook ziet bij muizen.

De arousals voorkomen eigenlijk dat de dieren doodgaan doordat ze teveel of te lang afkoelen. Dieren in torpor zijn verstijfd en reageren niet of nauwelijks meer op hun omgeving. Egels die je 's winters voor dood aantreft onder een hoop bladeren moet je laten liggen, want grote kans dat ze niet dood zijn, maar in winterslaap.

De winterslaap van de egel begint in oktober/november en duurt tot april/mei. Egels maken een winternest van droge bladeren. Meestal onder een heg, een stapel houtblokken of een schuurtje zodat ze droog blijven. Soms worden ze wakker en veranderen zelfs van nest! Tijdens hun torpor kan de lichaamstemperatuur dalen tot 10°C, de spijsvertering stopt en er is weinig hartslag en ademhaling.

Bij ons zorgt de afgifte van het hormoon melatonine (afkomstig van de pijnappelklier als het donker wordt) dat we slaperig worden. Mensen met een winterdepressie maken teveel van dit stofje aan waardoor ze zich lethargisch gaan voelen.

Nieuw onderzoek laat overigens zien dat dit niet de hoofdoorzaak is. Een teveel aan melatonine versterkt weliswaar de symptomen, maar de onderliggende reden is een te lage serotoninespiegel in de hersenen, veroorzaakt door het eiwit SERT (SERotonine Transporter) welke bij hen, tijdens de donkere dagen, teveel fluctueert en in te hoge concentratie aanwezig is. Lichttherapie helpt bij 43% van de mensen met winterdepressie.

In de avond en nacht neemt ons hartritme af, de stofwisseling wordt lager ('s avonds laat eten maakt daarom dikker, het lichaam slaat de energie op als reserve), de lichaamstemperatuur neemt af, groeihormonen pieken, witte bloedcellen zijn actiever (afweer), hersenen herstellen en regenereren, en zo nog veel meer processen.

Dat ouderen overdag vaak in slaap vallen komt niet doordat ze 's nachts slecht slapen, maar doordat de signalen van de biologische klok, om 's nachts in slaap te vallen en overdag wakker te blijven, afvlakken.

Hersen- en hartinfarcten treden vooral vroeg in de ochtend op en pieken in de

wintermaanden, wanneer de dagen kort zijn. De tremoren van Parkinson-patiënten beginnen 's ochtends om zeven uur, 's middags nemen ze af, 's nachts zijn er geen tremoren. Clusterhoofdpijn is klokgestuurd, de pijn begint 's nachts, de cortisolproductie is verhoogd en de afgifte van melatonine verstoord.

Toediening van medicijnen tegen bepaalde kankersoorten op het juiste moment van de 24-uurscyclus leidt tot een sterke vermindering van bijwerkingen.

Bij werkers in ploegendienst komen maag-darmstoornissen en hart- en vaatziekten vaak voor, als gevolg van vet-intolerantie door nachtelijke maaltijden.

Kortom, de biologische klok zet tal van processen in ons lichaam in gang die zorgen dat ons lichaam goed functioneert op het juiste moment van de dag en de nacht. Daar moeten wij met ons gedrag dan wel op aansluiten.

Een tijd op je smartphone of tablet aan de gang voordat je gaat slapen is niet handig, het felle blauwe licht brengt de melatonine productie omlaag. Natuurlijk springt de markt daar handig op in met speciale brillen die het blauwe licht zouden blokkeren. Maar bij de meeste brillen werkt dit niet, bovendien hebben de meeste tablets en smartphones de mogelijkheid tot nachtmodus, wat de bril overbodig maakt.

Overigens geven neurologen aan dat het blauwe licht van geringe invloed is op je slaap, veel belangrijker is je geestelijke activiteit. Die moet voordat je gaat slapen al geruime tijd gering zijn voor een goede nachtrust.

In onze 24-uurs economie trekken we ons te weinig aan van deze biologische klok, we worden verplicht door werkgever, maatschappij of onszelf om continue door te gaan, tel daarbij op de halfjaarlijkse wisseling tussen zomer- en wintertijd en je zal begrijpen dat een goede basis begint bij het accepteren van je eigen dagelijkse biologische ritme.

Arjan Kalee

RES, Regionale Energie Strategie Food Valley, gemeente Nijkerk

Stand van zaken november 2021

Nijkerk wil in 2050 energieneutraal zijn: alle energie die inwoners en bedrijven gebruiken moet dan duurzaam zijn opgewekt. Het traject van de gemeente Nijkerk voor de energiestrategie gaat stap voor stap verder.

Recent is door de gemeente het 'Onderzoek naar mogelijkheden windmolens en zonnevelden langs de A28' gestart. Onderdeel van deze stap is een Milieu Effect Rapportage (MER) waarin de effecten van de plannen voor de bewoners, het landschap en de natuur van Nijkerk worden onderzocht. De eerste stap is te komen tot een onderzoeksopdracht waarin staat wat de gemeente allemaal wil laten onderzoeken. Het IVN en ook de Stg. Natuur en Milieu heeft inmiddels een zienswijze hierop ingediend. In de kern kunnen wij ons in de onderzoeksopdracht vinden. Wat we missen is vooral een paragraaf voor het onderzoek van de effecten op het landschap. Het is de gemeente nog niet gelukt om voor dit onderdeel een offerte op de aanbesteding van dit onderzoek te ontvangen. Zo'n onderzoek is voor een goede en volledige beoordeling van de effecten onontbeerlijk en de gemeente is gevraagd om zich maximaal in te

spannen om alsnog dit deel in het onderzoek te betrekken.

Op de site van de gemeente kunt u uitgebreide informatie vinden: www.nijkerk.eu/onderzoek-naar-mogelijkheden-windmolens-en-zonnevelden-langs-de-a28/

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en in de bijlage Quickscan duurzame opwek Nijkerk staat de opdracht omschreven.

Het MER, Milieu Effect Rapport, wordt in de tweede helft van 2022 verwacht. De uitkomsten worden betrokken in het advies aan en daarmee in de besluitvorming van de gemeenteraad over het realiseren van windmolens en zonnevelden in de gemeente.

Het onderzoek naar mogelijkheden voor windmolens en zonnevelden langs de A28 is onderdeel van het RES plan waarbij vanaf 2030 een belangrijk deel van de benodigde energie met behulp van wind en zon kan worden opgewekt.

Het is voor de gemeente en voor elke inwoner van Nijkerk een grote uitdaging om duurzame energie op te wekken. Zonnepanelen op de daken van woningen, allerhande gebouwen en bedrijven is de eerste stap naast het besparen van energie, want wat je bespaart hoeft niet te worden opgewekt. Windmolens

en zonnenvelden zijn tenslotte een uiterste oplossing waar we met z'n allen goed over moeten nadenken. U hoeft niet te wachten tot 2030, nu al is het interessant om zonnepanelen op daken te plaatsen. Bij het energieloket van de gemeente kunt u uitgebreide informatie vragen. Want elk paneel wat op een dak ligt, hoeft niet in ons kostbare landschap worden gelegd. Nijkerk werkt binnen de Food Valley samen met andere gemeenten. De regio geeft een nieuwsbrief uit waarop u zich kunt abonneren,

zie onder deze link:

www.regiofoodvalley.nl/programma/energietransitie/nieuwsbrief-aanmelding

Zo kunt u het hele traject volgen en blijft u op de hoogte.

De IVN werkgroep RES blijft de plannen volgen. Heeft u suggesties o.i.d. voor de werkgroep laat het ons dan weten, ons mailadres is: energietransitie@ivn-nijkerk.nl

Arjan van Slooten

NACHT VAN DE NACHT

Op zaterdag 30 oktober was weer de Nacht van de Nacht. Een landelijk gebeuren om die nacht aandacht te schenken aan het overvloedig lichtgebruik in Nederland en te proberen dat weer eens te verminderen.

Door het hele land worden diverse evenementen rondom dit thema georganiseerd. En sinds een aantal jaren doet IVN Nijkerk/Putten daar ook aan mee. Ruchtbaarheid aan dit evenement werd gegeven via de site van NachtvandeNacht, via onze eigen IVN Nijkerk site, Nijkerk Natuurlijk, via de nieuwsbrief, via Nijkerk Nieuws en via de sociale media.

De organisatie (Rien, Arjan v. S. en Ruud) had besloten een maximum van 45 deelnemers te hanteren in verband met het coronabeleid. We vormden drie groepen van 15 mensen die wisselend steeds iets gingen doen wat met donkerte te maken had.

- Wandelen in het donker o.l.v. Rien met spookverhaal van Petra
- Lezing nachtdieren door Gerrie vd Brink
- Liggend op 't gras sterren bestuderen o.l.v. Hennie Sohl.

Prachtig programma dat uitgevoerd werd op de minicamping Gervense Hei tussen Putten en Nijkerk. Helaas was het gras nog erg nat en de lucht erg bewolkt, zodat de ligsessie sterrenkijken gewijzigd werd in een lezing sterrenhemel, in de gezellige grote IVN tent. Het was die avond warempel vrijwel droog.

De catering was in handen van Nel, dus over drank en hapjes hoefde je je geen zorgen te maken. En Nel was er weer in geslaagd om een oude schuur van de minicamping om te toveren tot een heuse bar/eettent. Zelfs de campingbazin was erg verrast hierover (is dat mijn schuur?).

Mooie foto's zijn er gemaakt en de sfeer was opperbest. De afstand van 1,5 meter kon redelijk gewaarborgd worden en het merendeel van de activiteiten vond plaats in de open lucht.

In die donkere nacht liep ons lid uit Hoef die vijf kilometer in zijn uppie terug. Twee dames (uit Amersfoort) waren met auto gekomen en die auto

hield er vlak voor aankomst bij camping mee op. Pas 's nachts na 12 uur kwam de ANWB hen helpen. Maar gelukkig waren Sandra en manlief bij hen gebleven totdat de ANWB arriveerde. Zij hebben de nacht van de nacht we héél apart beleefd en zullen deze nooit meer vergeten.

Al met al een geweldig succes en volgend jaar, als alles meezit, wordt er weer een prachtig Nacht van de Nacht evenement georganiseerd door IVN Nijkerk/ Putten.

Ruud Verhoef

De Bibliotheek: meer dan alleen boeken!

Activiteiten
 Boeken
 Boek aan huis
 Digitale Cursussen
 Digitaal Spreekuur
 E-books
 Filmbieb
 Groencafé
 Luisterbieb
 Muziekweb
 Passend Lezen
 Taalhuis
 Workshops

www.bibliotheeknijkerk.nl
 Hoevelaken - Nijkerk - Nijkerkerveen

Bokkers
CATERING

**SMAAK EN SERVICE
NAAR UW WENS**

Oude Barneveldseweg 13
 3862 WV Nijkerk
 tel: 033-2459743
 e-mail: info@bokkers-catering.nl

**VAN DER GOOT
JUWELIERS**

Familiebedrijf sinds 1921

Uw juwelier voor
 bijzondere sieraden met oog
 voor eerlijke en natuurlijke
 materialen.

Plein 13 in Nijkerk
 033-2451521

Vakmanschap - Service - Kwaliteit

Werkgroepen

Advertenties	Rien Loman	033 - 246 18 54 advertenties@ivn-nijkerk.nl
Boomfeest	Maarten Oosterkamp	06 - 28 84 94 40 boomfeest@ivn-nijkerk.nl
Communicatie en PR	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 pr@ivn-nijkerk.nl
Energie Strategie	Arjan van Slooten	06 - 36 38 40 06
Fotowerkgroep	Petra Heidinger	fotowerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Gidsen en excursies	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 gidsenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Hoogstambrigade	Rien Loman	06 - 25 08 18 05 hoogstambrigade@ivn-nijkerk.nl
Kraam IVN-Nijkerk	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 kraamivn@ivn-nijkerk.nl
Landschapsbeheer	Rien Loman	033 - 246 18 54 landschapsbeheer@ivn-nijkerk.nl
Natuurlijk Proeven	Elly Kuijt	06 - 22 23 28 68 ellykuijt1@solcon.nl
Natuurouders	Arjan van Slooten	natuurouders@ivn-nijkerk.nl
Nieuwsbrief	Herman van Dasselaar en Jorieke Linnenkamp	pr@ivn-nijkerk.nl
Nijkerk Natuurlijk	Egbert Woudenberg	06 - 43 48 39 27 nn@ivn-nijkerk.nl
Planten	Arjan Kalee	plantenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Scholen	Ruud Verhoef	06 - 50 74 38 18 scholenwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Vogels	Jan Wouda	033 - 844 40 93 vogelwerkgroep@ivn-nijkerk.nl
Website	Ruud van Veenschoten	06 - 81 33 26 28 webmaster@ivn-nijkerk.nl

**VAN
DER
GOOT**

OPTICIENS

EEN KLASSE OP ZICH
EL SWAROVISION. VERREKIJERS MET SUPERIEURE TECHNOLOGIE

IVN leden krijgen 15% korting op aanschaf van verrekijker
of telescoop van Swarovski, Zeiss of Bynolyt.

Plein 15 - Nijkerk

EL
GRENZELOZE
PERFECTIE

SEE THE UNSEEN

